

11. - 12. týždeň

Všetky príklady riešte všeobecne a na záver dosadíte čísla.

1. Akou veľkou silou zdvihneme vo vode kameň, ktorý má na vzduchu tiaž G , keď hustota kameňa ρ_k ? Hustota vody je ρ_v .
2. Aká sila je potrebná na zdvihnutie rovinnej hate, ktorá je pod tlakom vody, ak hmotnosť hate je m , šírka hate je b a hĺbka vody je h a keď koeficient trenia hate o opory je μ ?
3. Nádobu valcovitého tvaru má v stene dva otvory umiestnené nad sebou vo výškach h_1 a h_2 od dna. V akej výške má byť hladina kvapaliny nad dnom nádoby, aby kvapalina striekala z obidvoch otvorov do rovnakej vzdialenosti na vodorovnú rovinu, na ktorej je nádoba položená?
4. Na dne valcovitej nádoby je kruhový otvor s priemerom d . Priemer nádoby je D . Nájdite závislosť rýchlosti, ktorou klesá hladina vody v nádobe, od výšky h hladiny nad dnom. Vodu považujte za ideálnu kvapalinu.
5. Bazén s hĺbkou h_0 je po okraj naplnený vodou. a) Vypočítajte, za aký čas vytečie voda malým otvorom na dne bazénu, ak plošný obsah otvoru je S_2 a plocha bazéna je S_1 . b) Určte aj čas, ktorý by bol potrebný na vytečenie rovnakého množstva vody ako v prípade a), ak by sa dopúšťaním vody udržiavala hladina stále vo výške h_0 nad otvorom.
6. Injekčná striekačka má plošný obsah piesta S_1 a jej otvor má prierez S_2 . Ako dlho bude vytekať voda zo striekačky uloženej vo vodorovnej rovine, ak na piest bude pôsobiť sila F a ak sa piest posunie celkom o dĺžku L ? (Vnútorne trenie zanedbajte.)
7. Plazma zložená z elektrónov a protónov má teplotu T . Akou strednou kvadratickou rýchlosťou sa tieto častice pohybujú?
8. Stredná kvadratická rýchlosť plynu je v_s . Akým tlakom pôsobí tento plyn na steny nádoby, keď jeho hustota je ρ ?
9. V trubici s dĺžkou L je ortuťou uzavretá vzduchová bublina. Najprv je trubica otočená zataveným koncom dolu. Výška stĺpca ortute je h . Trubicu otočíme otvoreným koncom dole. Časť ortuti vytečie. Vypočítajte výšku ostatku stĺpca ortuti. Pre akú podmienku vytečie ortuť z trubice úplne? Hustota ortuti je ρ . Vonkajší atmosférický tlak je b .
10. Vo valci s piestom je kyslík s hmotnosťou m . Počiatočný tlak a teplota kyslíka sú p_1, T_1 . Kyslík izotermicky zväčší svoj objem na dvojnásobný. Vypočítajte počiatočný objem kyslíka V_1 , výslednú teplotu kyslíka T_2 , prácu W , ktorú kyslík vykoná a teplo Q , ktoré kyslík prijme počas expanzie.
11. Vo valci s objemom V_1 je uzavretý vzduch. Jeho tlak je p_1 . Plyn vo valci izotermicky stlačíme. Pri stláčaní sme z valca odobrali teplo Q . Vypočítajte tlak p_2 a objem plynu V_2 po stlačení.
12. Vo valci s piestom je dusík. Jeho tlak je p_1 a teplota T_1 . Tlak dusíka bol rýchlo (adiabaticky) znížený na tlak p_2 . Aká je jeho teplota T_2 ? Predpokladajte, že dusík je ideálny plyn s Poissonovou konštantou κ .

13. V nádobe s objemom V_1 je uzavretý dusík s hmotnosťou m . Izotermicky zmenšíme jeho objem na V_2 . Ako sa zmení entropia plynu?
14. Carnotov stroj pracuje s účinnosťou $\eta = 40\%$. Teplota chladiča je T_2 . Aká je teplota zásobníka tepla T_1 ? O akú teplotu ΔT treba zvýšiť teplotu zásobníka, aby bola účinnosť $\eta' = 50\%$? Teplota chladiča sa nemení.
15. Ideálny plyn vykoná cyklus na obrázku. Cyklus pozostáva z dvoch izoterm a dvoch izochor. Pri prvej izotermi má plyn teplotu T_1 a na grafe zobrazená ako dej $1 \rightarrow 2$. Pri druhej izotermi má plyn teplotu T_2 a na grafe mu zodpovedá izoterma z bodu 3 do bodu 4. Deje pri prechodoch z bodu 2 do bodu 3 a z bodu 4 do bodu 1 sú izochorické. Počas izotermickej expenzie s teplotou T_1 prijal plyn teplo Q_1 . Vypočítajte prácu, ktorú systém vykoná v celom cykle.
16. Ideálny plyn látkového množstva n mólov má pri tlaku p_1 objem V_1 (bod A na obrázku). Dokážte, že zmena entropie plynu pri deji ABC je rovnaká ako zmena entropie pri deji ADC. Je zadaná mólová tepelná kapacita plynu pri konštantnom objeme C_V a Poissonova konštanta κ .

Výsledky

1. $[F = G(1 - \frac{\rho_v}{\rho_k})]$
2. $[F \geq mg + \frac{1}{2}\mu\rho g b h^2]$
3. $[h = h_1 + h_2]$
4. $[v(h) = d^2 \sqrt{\frac{2gh}{D^4 - d^4}}]$
5. $[t_1 = \sqrt{\frac{2h_0}{g} \left[\left(\frac{S_1}{S_2} \right)^2 - 1 \right]}, t_2 = \frac{t_1}{2}]$
6. $[t = \frac{L}{S_2} \sqrt{\frac{S_1(S_1^2 - S_2^2)}{2F}}]$
7. $[v_s^2 = \frac{3k_B T}{m}]$
8. $[p = \frac{1}{3}\rho v_s^2]$
9. $[x = \frac{a+L}{2} - \frac{1}{2}\sqrt{(a+L)^2 - 4h(a+h-L)}; L - h \geq a; a = \frac{b}{\rho g}]$
10. $[V_1 = \frac{mRT_1}{Mp_1}; W = Q = \frac{mRT_1}{M} \ln 2]$
11. $[V_2 = V_1 e^{-\frac{Q}{p_1 V_1}}; p_2 = p_1 e^{\frac{Q}{p_1 V_1}}]$
12. $[T_2 = T_1 \left(\frac{p_2}{p_1} \right)^{\frac{\kappa-1}{\kappa}}]$
13. $[\Delta S = \frac{m}{M} R \ln \frac{V_1}{V_2}]$
14. $[\Delta T = T_2 \left(\frac{1}{1-\eta'} - \frac{1}{1-\eta} \right)]$
15. $[W = Q_1 \frac{T_1 - T_2}{T_1}]$
16. $[\ ]$

